

Over de sprekers:

Nathalie Frogneux doceert filosofie aan de Université Catholique de Louvain (Louvain-la-Neuve). In 2001 verscheen haar belangrijke monografie *Hans Jonas ou la vie dans le monde*, tot nu toe de enige uitgebreide studie die het volledige filosofische werk van Jonas bestudeert.

Joachim Leilich is professor filosofie aan de Universiteit Antwerpen en directeur van het Centrum voor filosofische psychologie. Hij is redacteur van een bundel met recente bijdragen tot het lichaam-geest debat (*Het bewustzijn in de fysische wereld – opstellen over materialisme en fenomenaal bewustzijn*).

Reinier Munk bekleedt de leerstoel voor Joodse filosofie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en doceert tevens aan de theologische faculteit van de Universiteit Leiden. Hij is onder meer gespecialiseerd in de joodse filosofie van Hermann Cohen. Recent stelde hij een bundel samen met de titel *Filosofie – Jodendom – Joodse filosofie* (2005).

Christian Wiese doceert Judaïstiek aan de universiteit van Erfurt en verblijft thans als gastdocent in Dublin. Hij is de redacteur van de nagelaten *Erinnerungen* van Jonas en auteur van *Zusammen Jude und Philosoph – Hans Jonas* (2003).

Het departement Filosofie van de Universiteit Antwerpen & het Instituut voor Joodse Studies van de Universiteit Antwerpen

nodigen u van harte uit op de tweede editie van het jaarlijkse

Colloquium Filosofie en Jodendom

“Hans Jonas – Philosopher and Jew”

woensdag 1 juni 2005

13u30 – 19u30

Universiteit Antwerpen
Stadscampus
Prinsstraat 13
2000 Antwerpen
lokaal C001

Alle belangstellenden zijn welkom en de toegang is gratis.
Vooraf inschrijven is niet verplicht.

Situering en programma 1 juni 2005

Het initiatief “Filosofie en Jodendom” wil jaarlijks een wetenschappelijk forum creëren voor de dialoog tussen jodendom en filosofie. Tijdens dit colloquium belichten deskundigen diverse aspecten van het gedachtegoed van de Duits-Amerikaanse joodse denker Hans Jonas (1903-1993), die van bijzondere relevantie blijkt in het project om de relatie tussen filosofie en jodendom in alle complexiteit te onderzoeken. “Dat men tevens filosoof en jood is, daar ligt een zekere spanning in, dat hoeft geen betoog”, schreef Hans Jonas in zijn postuum in 2003 verschenen werk *Erinnerungen*. Betoog en vertoog om deze uitspraak in een juiste context te plaatsen en genuanceerd te interpreteren, zullen de sprekers en discussies tijdens dit colloquium nu net wel aanreiken. Tenzij anders aangegeven, worden de lezingen in het Engels gebracht.

13u30 **Welcome**, prof. dr. Vivian Liska (Institute of Jewish Studies, UA)

Introduction, prof. Dr. Joachim Leilich (UA)

13u45 **La liberté mobilisée par la peur** (in French), prof. dr. Nathalie Frogneux (UCL)

15u00 **Jonas' Metaphysical speculations on Matter and Mind**, prof. dr. Joachim Leilich (UA)

16u15 *coffee break*

16u45 **Jonas on God after Auschwitz**, prof. dr. Reinier Munk (VU Amsterdam/RU Leiden)

18u00 **Athens and Jerusalem: New Perspectives on Hans Jonas as a German Intellectual**, prof. dr. Christian Wiese (U Erfurt)

Hans Jonas – Philosopher and Jew

De Duits-Amerikaanse joodse filosoof Hans Jonas (1903 – 1993) was al 75 jaar toen hij ruime bekendheid verwierf met zijn milieufilosofisch hoofdwerk *Das Prinzip Verantwortung* en diverse bijdragen tot de bio-medische ethiek. Tot dan was hij slechts in nauwe vakkringen bekend met zijn godsdienstfilosofische historische studies (*Gnosis und spätantiker Geist* – 1934) en met zijn na de emigratie geschreven filosofie van de biologie (*The Phenomenon of Life* – 1966). De lezingen belichten voornamelijk volgende facetten van zijn denkweg:

- de “heuristiek van de vrees”, die niet het principe hoop (E. Bloch) huldigt, maar de door de betroffenen te vrezen gevolgen van ons handelen een centrale plaats toewijst in ons denken over toekomst.
- Vrijheid, begrepen als ingrijpen van de menselijke geest in het causale gebeuren van de natuur lijkt een onontbeerlijke voorwaarde om verantwoordelijkheid te eisen. Dit motiveert Jonas tot diepgravende beschouwingen over de wisselwerking van geest en materie en de plaats van de subjectieve geest in de kosmos.
- *Der Gottesbegriff nach Auschwitz* is een aangrijpend document, waarin Jonas “met vrees en beven” een antwoord zoekt op de vraag of en hoe men God na Auschwitz (waar zijn moeder vermoord werd) kan denken.

De binding van Jonas aan het jodendom (hij is zionist, emigreert oorspronkelijk naar Palestina en vecht in de joodse brigade tegen de nazi's) en de vraag welke rol dit joodse identiteitsbewustzijn in leven en werk speelt, de spanningsverhouding tussen jood zijn en filosoof zijn staan centraal in de slotlezing.

